

Visibilitzar la diversitat i trencar mites al món rural

Estereotips i prejudicis negatius han marcat l'imaginari de com es viu en un poble l'homosexualitat, la bisexualitat o la transsexualitat. Els últims anys, part de la comunitat LGBTI ha retornat de la ciutat al camp

Ester Fayos | @EsterFayos

“**J**o vaig eixir de l'armari amb 40 anys. Això vol dir que durant la meua adolescència, joventut i part de l'adulteresa no he pogut ser jo mateixa”. Qui parla és Rosa Morlesín, veïna de Crevillent (Baix Vinalopó) i una de les fundadores del col·lectiu LGTBI Crevillent. La manera en què poguera reaccionar la seua família i la por a l'homofòbia i el rebuig van ser els principals temors que li van impedir visibilitzar la seua orientació sexual, fins que l'any 2005, quan van morir els seus pares, es va sentir “molt més lliure per fer el pas”. Ara, amb 54 anys, viu amb la seua dona i ha deixat enrere totes les pors, però es penedeix d'haver ocultat l'homosexualitat durant tant de temps.

Morlesín va imaginar-se moltes vegades que marxava del poble per viure lliurement la seua vida, encara que assegura que, per a ella, no haguera sigut més fàcil viure en un nucli urbà, ja que la por a l'homofòbia “haguera persistit”. Fins a l'any 1977, quan es va publicar a *El País Semanal* un article sobre lesbianisme, les lesbianes –anomenades de moltes maneres despectives– semblava que no existien. “Es tenia coneixement de parelles homosexuals, però quasi tot eren relacions entre homes. De fet, encara avui en dia, la visibilització de l'home gai és major que la de les lesbianes”, lamenta. El control social als entorns rurals, on és difícil passar desapercebuda, ha provocat la migració de la comunitat LGTBI cap a les grans ciutats. A aquest exili a la recerca de llibertat, anonimisme i afecte se'l coneix com a *sexili* i, tot

i que s'han donat molts avenços socials en la diversitat, a vegades continua sent una decisió comuna per a algunes persones lesbianes, gais i trans.

Marta Siscar, veïna de Pego (Marina Alta), va prendre la decisió d'exiliar-se a Barcelona ara fa set anys per poder començar el canvi de sexe. Mai s'haguera plantejat fer la transició de gènere al poble i, després de tres anys a la capital catalana, on es va introduir en el món de l'activisme LGTBI, va iniciar el procés d'hormonació. Siscar, tot i ser 22 anys més jove que Morlesín, compartia els mateixos temors: “Jo no volia estar exposada als comentaris de la gent. En el cas de les persones transsexuals, el canvi és molt evident i, en un poble, passes a ser el centre d'atenció, quan el que vols és ser una més i viure la teua vida”.

“Per a les persones transsexuals, el canvi és evident i, en un poble, passes a ser el centre d'atenció, quan el que vols és ser una més i viure la teua vida”, diu Marta Siscar

Siscar va decidir tornar al poble per motius laborals, i ara és la presidenta de Visibles, l'associació LGTBI de Pego. A través d'aquesta entitat pretén visibilitzar i normalitzar “totes les maneres d'amar i totes les maneres de ser” al món rural. Per a ella, és fonamental crear aquests tipus d'espais on el veïnat homosexual, bisexual, transsexual o intersexual es pugui sentir lliure i encetar la seua pròpia vida sense haver de marxar a les grans ciutats. El col·lectiu només té quatre mesos, però la presidenta considera que a l'hora d'associar-se, buscar suport i compartir vivències i sentiments, “la gent té una mica més d'objeccions que a la ciutat pel fet que no es pot viure de manera anònima”.

MAJORS SENSE ARMARIS

Santiago Egurbide, amb 17 anys, també va decidir marxar de Guetaria, un poble del País Basc de 2.818 habitants. Però ell va viure la seua joventut en una època molt diferent de l'actual, caracteritzada per la clandestinitat i la repressió cap a qualsevol persona que no complia els canons heteronormatius. Un any abans d'exiliar-se a Sant Sebastià, l'agost de 1970, el règim franquista aprovava la llei de perillositat i rehabilitació social, que substituïa la llei de vagabunds i malfactors de 1933 i que considerava les persones LGTBI “malaltes” i “delinqüents”, per la qual cosa se'ls “havia d'aplicar mesures de seguretat i rehabilitació”.

“Ara tot ha canviat molt”, comenta Egurbide, qui fa huit anys que viu a Alcoi (l'Alcoià), on durant un temps va formar part del col·lectiu

LGTBI MARIOLA, assentat principalment als pobles de les comarques de l'Alcoià i el Comtat. "Abans, les persones homosexuals s'autocensuraven molt. Jo vaig estar casat amb una dona durant 30 anys, amb qui vaig tindre una relació preciosa, però sabia que m'atreien els xics", recorda. Egurbide lamenta no haver tingut cap referent en la seua adolescència per comprendre els seus sentiments i emocions, per això li sembla molt important la visibilitat i la normalització de la diversitat sexual i de gènere al món rural, on "el temor a què diran està més present".

LLUITAR PER POSAR FI A L'ESTIGMA

En l'actualitat, els col·lectius en defensa dels drets LGTBI al món rural tenen una doble lluita. Per una banda, continuar visibilitant la

seua comunitat i crear teixit social entre els diferents municipis i comarques. "En un poble costa més normalitzar la diversitat perquè els ajuntaments no estan tan implicats en la lluita i, a més, encara existeix una manca de teixit social", matisa Pau Torregrossa, membre d'LGTBI MARIOLA. Tot i això, les activistes entrevistades reconeixen que fa temps que han connectat les seues lluites amb els col·lectius feministes rurals i amb altres moviments en defensa d'un estil de vida sostenible i ecològic i en contra de la despoblació rural. "Al final, tots volem revitalitzar el poble i que la gent no se n'haja d'anar en cerca de treball o per estimar lliurement", afegeix Vicent Ros, veí de Tales (municipi de la Plana Baixa de 814 habitants), i membre del Col·lectiu QueerFest, que centra la seua lluita als pobles de les comarques del nord del País Valencià.

Per altra banda, els col·lectius han encetat una segona lluita per posar fi a l'estigma social que existeix vers la vida de les persones LGTBI als pobles. "El mite que als pobles van tirant pedres a la gent homosexual s'ha quedat antic", remarca Torregrossa. En aquest sentit, Moisés Pulido, un jove de 26 anys que és membre del col·lectiu MARIOLA, subratlla que una part de la societat, i fins i tot la mateixa comunitat LGTBI, encara creu que per a "desenvolupar la teua personalitat has d'eixir del poble", però l'homofòbia i la transfòbia "estan presents en tots els llocs".

Les dones, a sobre, han de lluitar contra l'estigma que continua associat a l'homosexu-

alitat rural femenina, que no és necessàriament diferent que a la ciutat, i, tal com incideixen les entrevistades, pensar que en l'entorn rural les lesbianes ho tindran més difícil que en l'urbà és una manera de perpetuar les dificultats. Per a Morlesín, la lluita també radica a posar fi a la sexualització de les dones homosexuals: "En la ment del *machito*, dues dones lesbianes que s'estimen és una fantasia sexual. Però nosaltres vivim la nostra realitat, no som la fantasia de ningú, ni als pobles ni a la ciutat", reivindica.

Les activistes estan d'acord que, probablement, les majors dificultats que es pot trobar el col·lectiu LGTBI al món rural és la socialització, l'absència de referents i la manca de xarxes de suport. Per això, les dones i els homes que han eixit de l'armari en pobles menuts esdevenen exemples per a la resta del veïnat. Durant molt de temps, recorda Ros, era molt comú que les persones homosexuals o trans marxaren a les grans ciutats, com Madrid o Barcelona, o a les capitals de les comarques, fet que deixava als pobles orfes de referents, a banda que "des del capitalisme es creava un món per fer-te creure que series més feliç a la ciutat". I ofereix un últim consell: "Ells són els nostres superherois. Ara ens toca a nosaltres,

que hem de continuar lluitant per visibilitzar la diversitat sexual i afectiva i fer desaparèixer tots els mites i estereotips que encara ens persegueixen". ▼

JOAN MANEL PÉREZ